

ACC. N.R. *M. 0844* : 1-12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge *Adress:* Lund
Socken: Osby *Berättat av:* Pelle Ljungberg
Uppteckningsår: 1938 *Född år* 1892 *i* Osby

Uppteckningen rör

Se inneliggande innehållsförteckning.

12 sid.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6844 : 1.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
 Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
 Socken: Osby Berättat av: Pelle Ljungberg
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Osby

1.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Innehållsförteckning.

Meddelaren.....	sid. 2
Gyllemyra klint på guldstolpar julnatten.....	" 3
Lantmätare som stakat fel.....	" 4
Brue halla i Osby.....	" 5
Brualiana i Örkeneds socken. <i>Snarstenar</i>	" 7
Driva ut djävulen. Sjuk ko.....	" 8
Lytesmärke.....	" 9
Bota tandvärk.....	" 10
Nils Ek i Broby botar tandvärk.....	" 11
Mätning för bölder.....	" 12

ACC. N:R

M. 6844:2

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Pelle Ljungberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Osby

2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—Meddelaren.

Överlärare Pelle Ljungberg, Sibbarp, Osby, är född i Ekeröd, Osby, 1892, och är son till f. läraren Henrik Ljungberg. Har innehaft läraretjänst i Osby socken vid olika skolor.

ACC. N:R.

M. 6844:3.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
 Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
 Socken: Osby Berättat av: Pelle Ljungberg
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Osby

3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gyllemyra klint på guldstolpar julnatten.

Det berättades, att Gyllemyra klint var trollens boning. Trollen försökte locka dit människor. Det var en gubbe Kaðe-Andreas, Andreas Jonasson, som berättade, att Gyllemyra klint varje julanatt står på guldstolpar. Och han trodde blint på det. Och ingenting fick fördärvas där. Vi barn hade sån respekt för allt där vid Gyllemyra klint. Ve oss, om vi slog ihjäl ormar där. Det var trollens egendom. Gubben dog omkring åren 1908-1910.

Hao julanött stao Gyllemyra klint pao gullstölpa. Klinten öppnades och man kunde se in i salarna. Det lyste ett bländande sken och trollen ordnade till julfest för att störa de kristnas fest. Den som titta däråt och inte läste sitt Fader vår, kom i trollens våld.

Gubben hade själv sett det, men skyddat sig.

ACC. N:R.

M. 6844:4

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Pelle Ljunberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Osby

Lantmätare, som stakat fel.

Lantmätare, som låtit muta sig att staka fel, fick gå och mäta efter döden. Man kunde höra liksom kedjerassel.

4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lemnermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Pelle Ijungberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Osby

Uppteckningen rör

Brue halla.

Brue halla är ett bälte av hallar eller stenar, flyttblock, mitt i Osby-sjön, något söder om mitten av Osby Sönnre-sjö och något närmare Sibbarpsstranden, som Helgeån följer i sitt lopp. Alla hallarna kallas Brue halla, men egentligen är det den största, som ligger isolerad från de andra, närmast Sibbarpsstranden, som kallas Brue hall.

Det berättas, att ett ridande brudfölje var på väg till kyrkan en gång, då sjön var isbelagd. Varifrån det kom, är en gåta.

Som grund för att traditionen är riktig kan påpekas, att enda säkra stället på ån, när sjön är isbelagd, som man kan gå över, är här vid Brue hall. Ån flyter här lugnt, men på andra håll, där ytströmmar virvlar, är den opålitlig.

Elof Olsson, snickare i Sibbarp, som omkom vid en kollision mellan bil och tåg vid Hasslaröds övergång i april 1929, berättade:

Brudföljet var på väg till kyrkan. Vid Brue hall, den stora stenen, där ån gör en krök, brast isen. Brudföljet blev där, men bruden klamrade sig upp på stenen och blev räddad.

Samma sägen berättades av många andra, och jag har också fått den som uppsats i skolan.

En annan tradition om Brue hall eller Brue halla berättas också, men den är något mindre allmän än den föregående:

Ett brudfölje var på väg till kyrkan från sydvästra delen av socknen. På färden blev det utsatt för överfall och bruden bortrövades. En lösensumma fordrades och bevakning utsattes på Brue halla av rövarena, som höll bruden fången där. Huruvida summan utbetalades, berättas ej.

ACC. N:R.

M. 6844:7.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Örkened Berättat av: Pelle Ljungberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Osby

7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVBrualiana.

Liknandesägen som om Brue halla i Osbysjön berättas om Bru'alia'na i Lönsboda, mellan Tomahult och Applahult. Där är vilda otillgängliga skogsbackar. En brud blev bortrövad av snapphanar och hölls fången i skogen. Snapphanarna begärde lösensumma, men den betalades aldrig utan andra sidan lyckades spåra upp gömstället och dödade snapphanarna, men innan snapphanarna gav sig, dödade de bruden.

En annan version av sägen är, att de lyckades övermanna snapphanarna och befria bruden.

ACC. N:R.

M. 6844:8.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Pelle Ljungberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Osby

8.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Driva ut djävulen. Sjuk ko.

Kaojde-Bengta, Kaojde-Andreasens hustru, var kolossalt vidskeplig, fast hon stundom var frireligiös. När hon var 60 år reste hon till Amerika. Hon brukade driva ut djävulen. Då rattade hon runt väggarna med en koast /kvast/ och till slut var han utom dörren.

En gång blev jag redigt rädd. Jag skulle hämta mjölk där. Det var två kamrar där och mellan dörrarna till dem stod en dalaklocka. Under klockan satt hon spritt naken och sträckte huvudet bakåt och tuggade på en bröskorpa. Om en stund sa jag, att jag skulle hämta mjölk. Hon blev rasande och for opp och sa, att det var en sjuk ko, som skulle ha medicin, men nu dog kon. Och jag blev så helsikes rädd!

ACC. N:R.

M.6844:9.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Pelle Ljungberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Osby

9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVLytesmärke.

Det var en soldat, Kvist-Per, Per Bengtsson, som bodde i Sibbarp. Han är död nu. Han hade liksom ett plommon med skaft nästan helt utanför huvudet. Hans mor hade gått i trädgården, när hon var med honom och blivit rädd för något.

Kvist-Per brukade säga: "Det sier mor, men hovet det kommit te vet inte jag."

ACC. N:R. M. 6844:10.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Pelle Ljungberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Osby

10.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bota tandvärk.

Tandvärk brukade någon klok bota. Han överflyttade tandvärken i en hästskosöm, som sedan drevs in i ett träd. Ofta var det en asp. Det skulle också vara något visst förhållande till rinnande vatten, tror jag, liksom också att det skulle ske vid en viss tid, månskifte. Man måste noga hålla reda på trädet, ty om man fällde trädet, fick man tandvärken,

ACC. N:R. *No. 6844:11.*

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Pelle Ljungberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Osby

Nils Ek i Broby botar tandvärk.

I Västraby, Broby, bodde en homeopat, som jag var hos, när jag var 8 år gammal. Jag hade fått en flygande tandvärk, och så skickade man mig till Ek i Broby. Han ordinerade tre sorters piller. De var numrerade 1, 2 och 3. Nummer 1 skulle tas in först, hjälpte inte det nummer 2, och slutligen om värken ändå inte ville släppa nummer 3. Andra och tredje sorterna skulle tas in fortare.

Man måste vara försiktig med dessa piller. Man fick inte ta av dem utan att ha tandvärk, för då kunde man få en tandvärk, som inte kunde botas.

ACC. N:R.

M. 0844:12.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Pelle Ljungberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Osby

12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVMätning för bölder.

Det var en pojke i Gyllemyra, som hade fått en böld i bröstkorgen och då skulle man hämta Lisa eller Lise-Pella-Lisa, som hon också kallades enligt gängse namnbruk. Lise-Ingrid, Ingrid Persson, mösskräddarens mor

Lisa hade botat flera av pojkens kamrater, men man fick inte säga något, tala om det för någon. Hon hämtades med hästskjuts. Jag listade ut att jag kunde kika in genom fönstret, när jag hämtade mjölken, för att få se, hur hon gjorde. Pojken var naken. Hon mätte honom, armarna till fingerspetsarna, bröstkorgen och runt benen. Hon slog knutar för varje mätning och tuggade på knuten. Sedan eldade hon upp tråden och rörde ihop en dekokt av askan. Om pojken skulle dricka den eller den användes att smörja med, vet jag inte. Pojken blev aldrig bra, och i min enfald trodde jag, att det var min skuld dräför att jag hade kikad in genom fönstret.